

Akhlāq-i zīstī

i.e., Bioethics Journal

2024; 14(39): e8

The Bioethics and Health
Law InstituteMedical Ethics and Law
Research CenterInternational Association
of Islamic Bioethics

Examining the Role of Social Justice and Social Indifference in Predicting the Social Security of Tehrani Citizens

Ali Reza Kamali¹, Hoshang Zahiri^{1*}, Mansour Sharifi²

1. Department of Sociology, Garmsar Branch, Islamic Azad University, Garmsar, Iran.

2. Department of Social Sciences, Garmsar Branch, Islamic Azad University, Garmsar, Iran.

ABSTRACT

Background and Aim: The sense of social security is considered one of the most fundamental principles of development and social welfare, because if there is no sense of security, the country's human capital is at risk, so the present study was conducted with the aim of investigating the role of social justice and social alienation in predicting social security.

Methods: The research method was descriptive-correlation. The research population included all citizens aged 18 to 69 in Tehran in 2022 and 768 people were selected by stratified sampling (men and women) based on Cochran's formula. The data collection tools included social justice questionnaires by Riahi et al. (2018), social alienation by Afshani and Javaherchian (2016) and feeling of social security by Vosughi Asl et al. (2023). Data analysis was done using Pearson correlation test and multiple regressions with SPSS 24 software.

Ethical Considerations: In this study, maintaining fidelity in referencing sources was emphasized and completing the questionnaires was done with the full consent of the participants and their personal information was kept confidential at all stages of the research.

Results: The results showed that the correlation between social justice and social security ($r=0.553$) was positive and significant, but the correlation between social alienation and social security ($r=0.665$) was negative and significant ($p<0.01$) and the components of social justice explain 30.4% and the components of social alienation explain 42.8% of the variance of social security.

Conclusion: The research results show that paying attention to social justice and social alienation can help to explain and develop the social security of citizens in the society.

Keywords: Social Justice; Social Indifference; Social Security; Citizens

Corresponding Author: Hoshang Zahiri; **Email:** Hoshzahiri@gmail.com

Received: December 22, 2023; **Accepted:** January 15, 2024; **Published Online:** September 03, 2024

Please cite this article as:

Kamali AR, Zahiri H, Sharifi M. Examining the Role of Social Justice and Social Indifference in Predicting the Social Security of Tehrani Citizens. *Akhlāq-i zīstī, i.e., Bioethics Journal*. 2024; 14(39): e8.

انجمن بین‌المللی اخلاق زیستی اسلامی / مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی / انستیتو اخلاق زیستی و حقوق سلامت

مجله اخلاق زیستی

دوره چهاردهم، شماره سی و نهم، ۱۴۰۳

بررسی نقش عدالت اجتماعی و بیگانگی اجتماعی

در پیش‌بینی امنیت اجتماعی شهروندان تهرانی

علیرضا کمالی (ID)، هوشنگ ظهیری (ID*)، منصور شریفی^۲

۱. گروه جامعه‌شناسی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران.

۲. گروه علوم اجتماعی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: احساس امنیت اجتماعی یکی از بنیادی‌ترین اصل‌های توسعه و رفاه اجتماعی تلقی می‌شود، زیرا در صورت عدم احساس امنیت سرمایه انسانی کشور به خطر می‌افتد. بنابراین مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش عدالت اجتماعی و بیگانگی اجتماعی در پیش‌بینی امنیت اجتماعی انجام شد.

روش: روش پژوهش توصیفی - همبستگی بود. جامعه پژوهش شامل تمامی شهروندان ۱۸ تا ۶۹ سال شهر تهران در سال ۱۴۰۱ بودند که بر اساس فرمول کوکران ۷۶۸ نفر به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای (زن و مرد) انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه‌های عدالت اجتماعی ریاحی و همکاران (۱۳۹۷ ش.)، بیگانگی اجتماعی افشانی و جواهرچیان (۱۳۹۵ ش.) و احساس امنیت اجتماعی وثوقی اصل و همکاران (۱۴۰۲ ش.) بودند. تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه و با نرم‌افزار SPSS 24 انجام گرفت.

ملاحظات اخلاقی: در این مطالعه، حفظ امانتداری در ارجاع به منابع و تکمیل پرسشنامه‌ها با رضایت کامل مشارکت‌کنندگان مورد لحاظ قرار گرفت و اطلاعات شخصی آن‌ها در تمام مراحل پژوهش محرمانه ماند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد همبستگی بین عدالت اجتماعی با امنیت اجتماعی ($r=0/553$) مثبت و معنی‌دار، و همبستگی بین بیگانگی اجتماعی با امنیت اجتماعی ($r=-0/665$) منفی و معنی‌دار بود ($p<0/01$) و مؤلفه‌های عدالت اجتماعی، ۳۰/۴ درصد و مؤلفه‌های بیگانگی اجتماعی، ۴۲/۸ درصد از واریانس امنیت اجتماعی را تبیین می‌کنند.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش نشان می‌دهد که توجه به عدالت اجتماعی و بیگانگی اجتماعی می‌تواند به تبیین و توسعه امنیت اجتماعی شهروندان در جامعه کمک نماید.

واژگان کلیدی: عدالت اجتماعی؛ بیگانگی اجتماعی؛ امنیت اجتماعی؛ شهروندان

نویسنده مسئول: هوشنگ ظهیری؛ پست الکترونیک: Hoshzahiri@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۱۷؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۰۳؛ تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۶/۱۳

خواهشمند است این مقاله به روش زیر مورد استناد قرار گیرد:

Kamali AR, Zahiri H, Sharifi M. Examining the Role of Social Justice and Social Indifference in Predicting the Social Security of Tehrani Citizens. *Akhlaq-i zisti, i.e., Bioethics Journal*. 2024; 14(39): e8.

مقدمه

ارتقای سلامت بدون تأمین امنیت امکان‌پذیر نیست، احساس امنیت، پدیده‌ای روان‌شناختی - اجتماعی است که دارای ابعاد گوناگون اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است. این احساس ناشی از تجربه‌های مستقیم و غیر مستقیم افراد از شرایط، اوضاع و محیط پیرامونی است و افراد مختلف آن را به صورت‌های گوناگون تجربه می‌کنند (۱). به عبارتی دیگر، احساس امنیت پدیده‌ای چندبعدی است که فقط بر افراد تحمیل نمی‌شود، بلکه بیشتر افراد جامعه بر اساس نیازها، علایق، خواسته‌ها و توانمندی‌های شخصی و روانی خود، در ایجاد و از بین بردن آن نقش اساسی دارند (۲). فقدان امنیت و احساس امنیت در هر یک از ابعاد آن، مسأله‌ای اجتماعی تلقی می‌شود (۳). امنیت اجتماعی (Social Security) در یک مفهوم وسیع حقوق بشر، توسعه مسائل جنسیتی و موارد دیگری را که به آن برچسب امنیت انسانی زده می‌شود، دربر می‌گیرد و مؤلفه‌هایی نظیر عدالت در سطح ملی، ریشه‌کن کردن فقر، آزادی نسل‌های آتی برای به ارث بردن یک محیط سالم، در مفهوم امنیت اجتماعی مطرح می‌گردد (۴). امنیت اجتماعی یکی از مؤلفه‌های مهم یک جامعه سالم است که جامعه در پرتو آن به پیشرفت و شکوفایی خواهد رسید (۵). امنیت اجتماعی عاملی اساسی برای تضمین امنیت انسانی و رهایی از ترس است که روی ابعاد رفاهی و مادی زندگی شهروندان تأثیر می‌گذارد و از همه مهم‌تر، بر امنیت فردی و جمعی افراد تأثیر به‌سزایی دارد (۶).

بدون تردید می‌توان گفت یکی از عوامل مؤثر در ایجاد امنیت اجتماعی نیز عدالت اجتماعی (Social Justice) است. عدالت یک اصل اخلاقی بوده که به طور جدی یا حقوق اساسی انسان‌ها مرتبط است و می‌توان آن را به عنوان انصاف یا بی‌طرفی اجتماعی در نظر گرفت و مبنایی است که جامعه بر اساس آن سامان می‌یابد و شهروندان به واسطه آن به یکدیگر و سپس به حکومت پیوند می‌خورند (۷). عدالت اجتماعی یکی از دلالت‌های مفهوم عدالت است و منظور از آن تخصیص منصفانه منابع در جامعه است. مفهوم عدالت اجتماعی متکی

بر اصول برابری، همبستگی و درک ارزش‌های حقوق بشر برای به رسمیت شناختن شأن و منزلت انسان‌ها است (۸). فلاسفه، عدالت اجتماعی را فضیلت اخلاقی می‌دانند، البته عدالت اجتماعی فضیلتی در کنار سایر فضایل اخلاقی نیست، بلکه تمام فضیلت است (۹). توسعه عدالت اجتماعی منجر به رفع زمینه‌های ایجاد محرومیت، حاشیه‌نشینی و یا رنج و عذاب بخشی از جامعه می‌شود. مطالعات از رابطه عدالت اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی ساکنان مناطق روستایی (۱۰) و امنیت اجتماعی شهروندان (۱۱) حکایت دارند.

یکی دیگر از ابعاد اثرگذار بر امنیت اجتماعی افراد، بیگانگی اجتماعی (Social Indifference) و انزوای اجتماعی است که می‌تواند بر ابعاد مختلف زندگی اثرگذار باشد. بی‌تفاوتی اجتماعی یک مسأله اجتماعی است که در آن، بین آگاهی، احساس و رفتار افراد نسبت به مسائل اجتماعی نوعی گسست و جدایی وجود دارد و این گسست باعث می‌شود که کنش چندان نسبت به مسائل اجتماعی صورت نگیرد (۱۲)، اما از منظر آسیب‌شناختی بی‌تفاوتی در بین شهروندان نوعی بیماری اجتماعی شناخته می‌شود که از عناصر نامطلوب فرهنگ مدرن کلان‌شهرها بوده و یا تأکید بیش از حد بر ترجیحات شخصی و منافع فردگرایانه در زندگی شهری معاصر، نمود یافته است (۱۳). بیگانگی در جامعه نوعی بیماری اجتماعی است که در نقطه مقابل آن هرگونه اعتنای اجتماعی و نوع‌دوستی در حیات فردی و اجتماعی نشانه پویایی و سلامت اجتماعی است. صاحب‌نظران بیگانگی اجتماعی را نوعی تهدید می‌دانند و از این رهگذر به مسأله تمایل افراد به دخالت‌نکردن در امور و پذیرش مسئولیت اشاره کرده‌اند (۱۴). وجود بیگانگی اجتماعی دارای نشانه‌هایی مانند دل‌سردی، کناره‌گیری مدنی، تفکیک افراطی منافع شخصی از خواسته‌های عمومی و نهایتاً بی‌اعتنایی نسبت به رخدادهای اجتماعی سیاسی و فرهنگی است. از سوی دیگر بیگانگی اجتماعی تابع ادراکات اعضای جامعه نسبت به کم‌اعتمادی در جوامع شهری، رضایت ناکافی اجتماعی، احساس بی‌عدالتی و نهایتاً نوعی تقدیرگرایی است (۱۵). در پژوهش‌ها رابطه احساس بیگانگی اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی زنان

شاغل (۱۶) و نقش بی‌تفاوتی اجتماعی در امنیت شهروندان (۱۷) تأیید شده است.

امنیت از نیازها و انگیزه‌های اساسی انسان به شمار می‌رود، به طوری که با زوال آن آرامش خاطر انسان از بین می‌رود و تشویش اضطراب و ناآرامی جای آن را می‌گیرد. مرتفع شدن بسیاری از نیازهای آدمی در گرو تأمین امنیت است. از طرفی تأمین احساس امنیت اجتماعی تنها با شناخت رفتارهایی صورت می‌گیرد که به افزایش یا کاهش امنیت در سطح اجتماع منجر می‌شود، لذا بدون شناخت عوامل مؤثر و مرتبط با احساس ایمنی در افراد، تأمین امنیت اجتماعی و نظم عمومی در سطح جوامع امکان‌پذیر نخواهد بود. از این رو شناخت این عوامل در ایجاد احساس امنیت اجتماعی از پیش‌شرط‌های اساسی در برنامه‌ریزی جهت ارتقای سطح امنیت اجتماعی است. بنابراین مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش عدالت اجتماعی و بیگانگی اجتماعی در پیش‌بینی امنیت اجتماعی شهروندان تهرانی انجام شد و به دنبال پاسخ به این سؤال است که آیا عدالت اجتماعی و بیگانگی اجتماعی در پیش‌بینی امنیت اجتماعی شهروندان نقش دارند؟

روش

روش پژوهش توصیفی - همبستگی بود. جامعه پژوهش شامل تمامی شهروندان ۱۸ تا ۶۹ سال شهر تهران در سال ۱۴۰۱ بودند که بر اساس فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ مرد و ۳۸۴ زن و در مجموع ۷۶۸ نفر به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای (زن و مرد) انتخاب شدند. ملاک‌های ورود شامل قرارداد داشتن در دامنه سنی ۱۸-۶۹ سال، داشتن سواد خواندن و نوشتن، تمایل به شرکت در پژوهش و نداشتن مشکلات روان‌شناختی بر اساس فرم خوداظهاری بود و ملاک‌های خروج شامل عدم همکاری در مطالعه و تکمیل ناقص ابزار پژوهش بود. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه‌های زیر بودند:

۱. پرسشنامه احساس امنیت اجتماعی: این پرسشنامه ۲۹ سؤالی توسط وثوقی اصل و همکاران (۱۴۰۲ ش.) ساخته شده که هفت بعد احساس امنیت جسمی، مالی، عاطفی، شغلی،

جانی، قضایی و فکری را بر روی یک مقیاس لیکرت پنج گزینه‌ای از کاملاً موافقم (نمره پنج) تا کاملاً مخالفم (نمره یک) مورد سنجش قرار می‌دهد، دامنه نمرات بین ۱۴۵-۲۹ است که نمرات بالاتر نشان‌دهنده امنیت اجتماعی بیشتر است و برعکس. در مطالعه وثوقی و همکاران (۱۴۰۲ ش.) روایی محتوایی توسط اساتید تابید و پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به دست آمد (۱۸). در مطالعه حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۳ به دست آمد.

۲. پرسشنامه بیگانگی اجتماعی: افشانی و جواهرچیان (۱۳۹۵ ش.) این پرسشنامه ۲۶ سؤالی را طراحی کردند که پنج بعد احساس بی‌قدرتی، بی‌هنجاری، بی‌معنایی، احساس انزوای اجتماعی و احساس تنفر را در قالب مقیاس لیکرت پنج گزینه‌ای از کاملاً موافقم (نمره ۵) تا کاملاً مخالفم (نمره یک) مورد سنجش قرار می‌دهد، لذا دامنه نمرات بین ۱۳۰-۲۶ است و نمرات بالاتر نشان‌دهنده بیگانگی اجتماعی بیشتر است و برعکس. در مطالعه افشانی و جواهرچیان (۱۳۹۵ ش.) روایی صوری تأیید، و علاوه بر آن از تحلیل عامل نیز برای تعیین اعتبار ابزار استفاده شده است و پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد و در مجموع نتایج نشان داد ابزار از مطلوبیت بالایی برخوردار است (۱۹). در مطالعه حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد.

۳. پرسشنامه عدالت اجتماعی: ریاحی و همکاران (۱۳۹۷ ش.) این پرسشنامه ۱۴ سؤالی را طراحی کردند که دارای دو بعد احساس عدالت رویه‌ای و احساس عدالت توزیعی است و سؤالات بر روی طیف لیکرت پنج گزینه‌ای از کاملاً مخالفم (نمره یک) تا کاملاً موافقم (نمره پنج) سنجیده می‌شوند، دامنه نمرات بین ۷۰-۱۴ است که نمرات بالاتر نشان‌دهنده عدالت اجتماعی بالاتر است و برعکس. در مطالعه ریاحی و همکاران (۱۳۹۷ ش.) روایی محتوایی توسط اساتید تأیید و پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ به دست آمد (۲۰). در مطالعه حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به دست آمد.

تحلیل آن‌ها با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه و با نرم‌افزار SPSS 24 صورت گرفت.

یافته‌ها

در جدول ۱، یافته‌های توصیفی و ضرایب همبستگی بین عدالت اجتماعی و بیگانگی اجتماعی با امنیت اجتماعی ارائه شده است.

پس از تعیین حجم نمونه و انتخاب آزمودنی‌ها، پژوهشگران نسبت به توزیع پرسشنامه‌ها بین شهروندان تهرانی اقدام نمود. برای رعایت اصول اخلاقی پس از توضیحات لازم درباره اهداف پژوهش و اطمینان‌بخشی از فاش‌نشدن نام شرکت‌کنندگان و جلب مشارکت و همکاری ایشان و همچنین با توضیح‌دادن درباره هر یک از ابزارها بدون آنکه پاسخی القا شود، از شرکت‌کنندگان خواسته شد تا به سؤالات پاسخ دهند. پس از تکمیل ابزارهای پژوهش و جمع‌آوری اطلاعات لازم تجزیه و

جدول ۱: یافته‌های توصیفی و ضرایب همبستگی بین عدالت اجتماعی و بیگانگی اجتماعی با امنیت اجتماعی

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
احساس بی‌قدرتی										
بی‌هنجاری	۰/۴۹۳**									
بی‌معنایی	۰/۵۷۶**	۰/۵۱۷**								
احساس انزوای اجتماعی	۰/۵۴۵**	۰/۵۴۹**	۰/۵۸۶**							
احساس تنفر	۰/۵۸۰**	۰/۵۸۵**	۰/۵۸۸**	۰/۶۴۴**						
بیگانگی اجتماعی	۰/۷۹۲**	۰/۷۷۸**	۰/۸۰۸**	۰/۸۲۳**	۰/۸۴۱**					
احساس عدالت رویه‌ای	-۰/۴۳۴**	-۰/۴۹۳**	-۰/۴۹۸**	-۰/۵۸۹**	-۰/۵۲۱**	-۰/۶۲۷**				
احساس عدالت توزیعی	-۰/۳۹۸**	-۰/۷۲۹**	-۰/۳۷۷**	-۰/۴۸۲**	-۰/۵۱۹**	-۰/۶۱۹**	۰/۴۹۵**			
عدالت اجتماعی	-۰/۴۸۰**	-۰/۷۰۹**	-۰/۵۰۵**	-۰/۶۱۸**	-۰/۶۰۱**	-۰/۷۲۱**	۰/۸۶۱**	۰/۸۶۸**		
امنیت اجتماعی	-۰/۵۰۶**	-۰/۴۹۲**	-۰/۵۵۲**	-۰/۵۳۲**	-۰/۵۶۳**	-۰/۶۶۵**	۰/۴۶۷**	۰/۴۸۹**	۰/۵۵۳**	
میانگین	۱۴/۷۹	۱۲/۴۶	۱۵/۹۱	۱۴/۵۱	۱۲/۰۹	۶۹/۷۶	۲۳/۴۸	۲۵/۳۲	۴۸/۸۱	۹۶/۸۲
انحراف معیار	۳/۲۱۸	۳/۱۵۴	۳/۱۴۰	۳/۱۸۶	۳/۱۶۷	۱۲/۸۲۱	۲/۴۸۱	۲/۵۴۲	۴/۳۴۳	۹/۶۵۱

* معنی‌داری در سطح ۰/۰۵، ** معنی‌داری در سطح ۰/۰۱

به منظور پیش‌بینی امنیت اجتماعی از طریق عدالت اجتماعی، از آزمون رگرسیون چندگانه استفاده شد. برای بررسی استقلال باقی‌مانده‌ها از آماره دوربین - واتسون استفاده شد. با توجه به اینکه مقدار آن (۱/۹۳۶) در فاصله ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد می‌توان گفت پیش‌فرض استقلال باقی‌مانده‌ها رعایت شد. برای بررسی وجود هم‌خطی چندگانه بین متغیرهای پیش‌بین از شاخص‌های تحمل و عامل تورم واریانس (VIF) استفاده شد که با توجه به نتایج به دست‌آمده انحرافی از مفروضه هم‌خطی چندگانه مشاهده نشد.

بر اساس نتایج به دست‌آمده از جدول ۱ تمامی ضرایب همبستگی محاسبه‌شده بین عدالت اجتماعی و بیگانگی اجتماعی با امنیت اجتماعی در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی‌دار بود ($p < 0/01$). همبستگی بین عدالت اجتماعی با امنیت اجتماعی مثبت بود که مثبت‌بودن ضرایب به دست‌آمده نشان می‌دهد که بین عدالت اجتماعی با امنیت اجتماعی ارتباط مستقیم وجود داشت ($p < 0/01$). همبستگی بین بیگانگی اجتماعی با امنیت اجتماعی منفی بود که منفی‌بودن ضرایب به دست‌آمده نشان می‌دهد که بین بیگانگی اجتماعی با امنیت اجتماعی ارتباط معکوس وجود داشت ($p < 0/01$).

است، لذا نتیجه گرفته شد که عدالت اجتماعی به شکل مثبت و معنی‌داری امنیت اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند. به منظور پیش‌بینی امنیت اجتماعی از طریق بیگانگی اجتماعی، از آزمون رگرسیون چندگانه استفاده شد. برای بررسی استقلال باقی‌مانده‌ها از آماره دوربین - واتسون استفاده شد. با توجه به اینکه مقدار آن (۱/۹۰۴) در فاصله ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، می‌توان گفت پیش‌فرض استقلال باقی‌مانده‌ها رعایت شد. برای بررسی وجود هم‌خطی چندگانه بین متغیرهای پیش‌بین از شاخص‌های تحمل و عامل تورم واریانس (VIF) استفاده شد که با توجه به نتایج به دست‌آمده انحرافی از مفروضه هم‌خطی چندگانه مشاهده نشد.

در جدول ۲، مقدار F به دست‌آمده برای بررسی مدل رگرسیونی برابر با ۱۶۴/۵۴۷ بود که در سطح آلفای کوچک‌تر از ۰/۰۱ معنی‌دار بود که نشان داد عدالت اجتماعی می‌تواند تغییرات مربوط به امنیت اجتماعی را به خوبی تبیین کند و نشان‌دهنده مناسب بودن مدل رگرسیونی ارائه شده بود. مقدار مجذور R تعدیل‌شده برابر با ۰/۳۰۴ به دست آمد که نشان داد مؤلفه‌های عدالت اجتماعی، ۳۰/۴ درصد از واریانس امنیت اجتماعی را تبیین می‌کنند. مقدار ضریب رگرسیونی استاندارد شده (Beta) برای احساس عدالت رویه‌ای ($p < 0/01$)، $\beta = 0/298$ و احساس عدالت توزیعی ($p < 0/01$)، $\beta = 0/341$

جدول ۲: تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی امنیت اجتماعی از طریق عدالت اجتماعی

متغیر	B	خطای استاندارد	Beta	t	مقدار احتمال	R	مجذور R تعدیل‌شده	مقدار F	سطح معنی‌داری
ثابت	۳۶/۸۰۹	۳/۳۲۱		۱۱/۰۸۳	۰/۰۰۱	۰/۵۵۳	۰/۳۰۴	۱۶۴/۵۴۷	۰/۰۱
احساس عدالت رویه‌ای	۱/۱۵۸	۰/۱۳۷	۰/۲۹۸	۸/۴۸۰	۰/۰۰۱				
احساس عدالت توزیعی	۱/۲۹۶	۰/۱۳۳	۰/۳۴۱	۹/۷۲۸	۰/۰۰۱				

امنیت اجتماعی را تبیین می‌کنند. مقدار ضریب رگرسیونی استاندارد شده (Beta) برای احساس بی‌قدرتی ($p < 0/01$)، $\beta = -0/130$ ، بی‌هنجاری ($p < 0/01$)، $\beta = -0/123$ ، بی‌معنایی ($p < 0/01$)، $\beta = -0/213$ ، احساس انزوای اجتماعی ($p < 0/01$)، $\beta = -0/140$ و احساس تنفر ($p < 0/01$)، $\beta = -0/200$ است. لذا نتیجه گرفته شد که بیگانگی اجتماعی به شکل منفی و معنی‌داری امنیت اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند.

در جدول ۳، مقدار F به دست‌آمده برای بررسی مدل رگرسیونی برابر با ۱۱۳/۰۰۶ بود که در سطح آلفای کوچک‌تر از ۰/۰۱ معنی‌دار بود که نشان داد بیگانگی اجتماعی می‌تواند تغییرات مربوط به امنیت اجتماعی را به خوبی تبیین کند و نشان‌دهنده مناسب بودن مدل رگرسیونی ارائه شده بود. مقدار مجذور R تعدیل‌شده برابر با ۰/۴۲۸ به دست آمد که نشان داد مؤلفه‌های بیگانگی اجتماعی، ۴۲/۸ درصد از واریانس

جدول ۳: تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی امنیت اجتماعی از طریق بیگانگی اجتماعی

سطح معنی‌داری	مقدار F	مجدور R تعدیل‌شده	R	مقدار احتمال	t	Beta	خطای استاندارد	B	
۰/۰۱	۱۱۳/۰۰۶	۰/۴۲۸	۰/۶۵۷	۰/۰۰۱	۸۵/۱۳۸		۱/۵۴۲	۱۳۱/۲۶۱	ثابت
				۰/۰۰۱	-۳/۵۰۶	-۰/۱۳۰	۰/۱۱۲	-۰/۳۹۱	احساس بی‌قدرتی
				۰/۰۰۱	-۳/۳۸۶	-۰/۱۲۳	۰/۱۱۱	-۰/۳۷۷	بی‌هنجاری
				۰/۰۰۱	-۵/۵۶۸	-۰/۲۱۳	۰/۱۱۸	-۰/۶۵۶	بی‌معنایی
				۰/۰۰۱	-۳/۵۲۸	-۰/۱۴۰	۰/۱۲۰	-۰/۴۲۴	احساس انزوای اجتماعی
				۰/۰۰۱	-۴/۸۵۴	-۰/۲۰۰	۰/۱۲۶	-۰/۶۱۰	احساس تنفر

بحث

امنیت اجتماعی یکی از مهم‌ترین نیازهای اساسی بشر است و نخستین شرط لازم برای پیشرفت و رسیدن به توسعه برای جوامع متمدن محسوب می‌شود. بنابراین مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش عدالت اجتماعی و بیگانگی اجتماعی در پیش‌بینی امنیت اجتماعی انجام شد.

نتایج نشان داد رابطه بین عدالت اجتماعی با امنیت اجتماعی مثبت و معنی‌دار است و عدالت اجتماعی به شکل مثبت و معنی‌داری امنیت اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند، یعنی با افزایش عدالت اجتماعی، امنیت اجتماعی شهروندان افزایش می‌یابد. یافته فوق با نتایج مطالعات مرتبط پیشین در این زمینه همسو است. به عنوان مثال مطالعه حیدری و همکاران (۱۳۹۸ ش.) نشان داد بین عدالت اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی ساکنان مناطق روستایی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود داشت (۱۰). مطالعه مروری غفوری‌پور و همکاران (۱۴۰۰ ش.) نشان داد از نگاه قرآن، استقرار و اجرای عدالت در جامعه از مهم‌ترین وظایف انبیای الهی به شمار می‌آید. از این رو اسلام به عنوان کامل‌ترین دین الهی و در رأس آن، وجود مقدس پیامبر اکرم (ص) و ائمه معصومین (ع) به عنوان مصلحان الهی به این اصل فطری توجه ویژه داشته و به تبیین آن پرداخته‌اند. امنیت نیز با تمام ابعاد و زمینه‌هایش، از ضروریات زندگی فردی و اجتماعی انسان بوده و عدم وجود آن، خلأ بزرگ و فصل مشترک بسیاری از مشکلات بشر در زندگی محسوب می‌شود (۲۱). مطالعه نیکنام (۱۴۰۱ ش.)

نشان داد عدالت اجتماعی اثر مستقیم و معنی‌داری بر امنیت حرفه‌ای کارکنان اداره آموزش و پرورش داشت (۲۲). در تبیین یافته فوق می‌توان گفت عدالت یکی از مطلوب‌های بشری است که در آرمان‌شهر انسانی به واقعیت می‌پیوندد. همچنین عدالت از مفاهیم والایی است که قرآن کریم نیز آن را به عنوان یکی از اهداف بعثت انبیا بیان نموده و دین مبین اسلام نیز تحقق عدالت را سرلوحه اهداف خود قرار داده است. در تعالیم اسلامی، عدالت فردی مبنای عدالت اجتماعی است و شرط تحقق عدالت اجتماعی پویا، رفع تبعیض‌ها و سرکوب‌های موجود و توجه به افزایش توانمندی افراد و گروه‌های مختلف اجتماعی است و لازمه بعد انسانی یافتن امنیت، سامان‌یافتن نهادها و رفتارهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی بر اساس تأمین نیازهای انسانی و دستیابی افراد به استقلال و امکان مشارکت معنادار در نهادها و فرایندهای مربوط به زندگی سیاسی، اقتصادی و فرهنگی است. در این مفهوم است که عناصر تشکیل‌دهنده امنیت انسانی، یعنی بقا، آزادی و رضایت افراد می‌تواند هم‌منشین با عدالت اجتماعی باشد. بنابراین توازن و تعادل بر مبنای حق و تکلیف که می‌تواند مبنای مناسبی برای ایجاد برابری و حذف بخش قابل توجهی از احساس محرومیت‌ها باشد، می‌تواند مرکز ثقل امنیت نیز تلقی گردد. به طور کلی برقراری عدالت اجتماعی در اخلاق فردی و رفتار عمومی تأثیر بسیار مهمی دارد، به گونه‌ای که مهندسی امنیت روانی افراد، شکل‌گرفتن جامعه نیک در پرتو رشد شخصیت فردی، نظم عادلانه، احساس

رضایت، حساسیت و اعتماد سیاسی، مشارکت نهادمند، داوطلبانه و مستمر و به تبع آن افزایش وفاداری آگاهانه مردم و مشروعیت دولت از رهگذر برقراری عدالت اجتماعی تحقق می‌یابد (۲۳). در تبیینی دیگر می‌توان گفت در بینش قرآنی و رویکرد اسلام، عدالت، محور همه چیز است و فلسفه تشریح، حکمت تشکیل، جامعه‌سازی، حفظ حقوق و تعمیق اصول اخلاقی بر آن استوار است و عدالت منحصر به یک طرف بدون طرف دیگر نیست، بلکه در همه عرصه‌ها و زمینه‌ها لازم است، زیرا باید در همه چیز، در سیاست، اقتصاد، جامعه، فرهنگ، آموزش و حقوق، عدالت حاکم باشد و بدون آن جامعه نمی‌تواند از سعادت، امنیت و ثبات برخوردار باشد، لذا عدالت اجتماعی فضیلتی در کنار سایر فضایل اخلاقی نیست، بلکه تمام فضیلت است که موجب توسعه امنیت اجتماعی می‌شود. دیگر یافته پژوهش نشان داد همبستگی بین بیگانگی اجتماعی با امنیت اجتماعی منفی و معنی‌دار بود و بیگانگی اجتماعی به شکل منفی و معنی‌داری امنیت اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند. به عبارتی دیگر می‌توان گفت با افزایش بیگانگی اجتماعی، امنیت اجتماعی شهروندان کاهش می‌یابد. نتیجه به دست‌آمده با نتایج مطالعات پیشین در این زمینه همسو است، به طور مثال نتایج پژوهش فعلی و همکاران (۱۳۹۷ ش.) نشان داد که بین سن، احساس محرومیت نسبی با احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود ندارد، در حالی که بین احساس همبستگی اجتماعی، احساس مشارکت اجتماعی، احساس بیگانگی اجتماعی، اعتماد اجتماعی، گرایش دینی و احساس امنیت اجتماعی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد، یعنی با افزایش این متغیرها میزان احساس امنیت بیشتر می‌شود و برعکس (۱۶). در همین راستا مطالعه صفاریان و همکاران (۱۳۹۸ ش.) نشان داد پدیده‌ای مانند بی‌تفاوتی اجتماعی، بیانگر بی‌احساسی، بدبینی، بی‌میلی و به عبارت بهتر نوعی افسردگی اجتماعی است که از عناصر نامطلوب فرهنگ مدرن کلان‌شهرها بوده و با تأکید بیش از حد بر ترجیحات شخصی و منافع فردگرایانه در زندگی شهری معاصر نمود یافته و همچون مانعی در ایجاد و برقراری

ارتباطات مثبت اجتماعی و نیز افزایش مشارکت شهروندان در امور اجتماعی قرار گرفته، به تضعیف یا حتی توقف فرایند توسعه ملی منجر می‌شود (۲۴). در تبیین نتیجه به دست‌آمده می‌توان گفت بیگانگی اجتماعی زمانی پدیدار می‌شود که فرد برای نیل به اهداف فرهنگی جامعه، دست به تلاش می‌زند و مسیرها و شیوه‌هایی را برای رسیدن به اهدافش برمی‌گزیند، در این شرایط، احساس بی‌عدالتی و نابرابری بر پیکره اندیشه فرد مستولی می‌گردد. افراد بیگانه به شدت فاقد اعتماد به نفس، قدرت، هویت و اراده هستند، زندگی‌شان بی‌معنی و ناامیدکننده است، از محیط دل زده و نمی‌توانند خود را به خوبی با جامعه سازگار نمایند. افراد دچار بیگانگی، برداشت نامطلوبی از وجود عدالت در جامعه داشته و حس می‌کنند که از منظر رویه‌ای و توزیعی، عدالت اجتماعی در جامعه رعایت نشده است. دلسردی و بی‌اعتنایی افراد و گروه‌های مختلف جامعه تحت تأثیر بیگانگی اجتماعی موجب شکنندگی در ساختار اجتماعی گردیده و افراد جامعه را نسبت به فرایندهای اجتماعی، وجود برابری و احساس عدالت بدبین می‌نماید و بر اساس ادراک برابری و عدالت را در جامعه تنزل می‌بخشد (۲۵). در تبیینی دیگر می‌توان گفت در صورتی که در یک جامعه میزان بیگانگی اجتماعی افزایش یابد، در آن جامعه سطح آسیب‌های اجتماعی تشدید شده و رفتارهای مطابق با هنجارهای تنزل می‌یابد و هنجارشکنی در نتیجه ادراک بی‌عدالتی و نابرابری در جامعه افزایش می‌یابد. در شرایط بروز بیگانگی اجتماعی، افراد بالأخص جوانان در قبال جامعه و هنجارهای آن بی‌تفاوت می‌گردند. این مسأله سبب بروز رفتارهای ناهمنوا با هنجارهای اجتماعی می‌گردد، زیرا که بروز بیگانگی سبب می‌گردد تا برداشت اعضای جامعه نسبت به وجود عدالت در ساختارهای اجتماعی تغییر یافته و نگرش منفی نسبت به آن پیدا کنند. مسأله بیگانگی و صورت‌های مختلف آن و نیز هنگامی که فرد به مثابه عامل مهم و اثربخش در جامعه محسوب نگردد، موجب می‌گردد تا دلسردی و بی‌اعتنا گردیده و این امر تأثیر شدیدی بر شکنندگی در ساختار اجتماعی گذارده و افراد را نسبت به فرایندهای اجتماعی

تضاد منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافع احتمالی را در رابطه با تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله اعلام نکرده‌اند.

تشکر و قدردانی

ابراز نشده است.

تأمین مالی

نویسندگان اظهار می‌نمایند که هیچ‌گونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

ملاحظات اخلاقی

اطلاعات جامع در رابطه با دلایل تحقیق، نتایج، حفظ محرمانگی و نحوه انجام تحقیق به افراد داده شد و رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان اخذ گردید.

گرفتار بدبینی و ناامیدی نسبت به آینده و انزوای اجتماعی به دور از هر ارتباطی می‌کند. در این شرایط، حس نابرابری و بی‌عدالتی در فرد و جامعه رشد می‌کند.

از جمله محدودیت‌های پژوهش جمع‌آوری اطلاعات بر اساس پرسشنامه بود؛ در این شیوه میزان انگیزه تمرکز و صداقت می‌توانند بر صحت داده‌های جمع‌آوری شده تأثیرگذار باشند. محدودیت دیگر مطالعه عدم کنترل ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه از جمله سن، جنس، درآمد و... بود، لذا به منظور افزایش میزان تعمیم‌پذیری پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی، علاوه بر استفاده از پرسشنامه از شیوه‌های مصاحبه و مشاهده جهت جمع‌آوری داده‌ها استفاده شود. همچنین پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده نقش ویژگی‌های دموگرافیک در قالب معادلات ساختاری به عنوان متغیر تعدیل‌کننده بررسی شود.

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که توجه به عدالت اجتماعی و بیگانگی اجتماعی می‌تواند به تبیین و توسعه امنیت اجتماعی شهروندان در جامعه کمک نماید. لذا با تمرکز بر عدالت اجتماعی و کاهش بیگانگی اجتماعی، می‌توان امنیت اجتماعی شهروندان را بهبود بخشید و پایه‌های مستحکم‌تری برای توسعه پایدار جامعه ایجاد کرد. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که سیاست‌گذاران به تدوین و اجرای برنامه‌هایی بپردازند که به ارتقای عدالت اجتماعی و تقویت پیوندهای اجتماعی کمک کنند تا بدین‌وسیله امنیت اجتماعی نیز تقویت گردد.

مشارکت نویسندگان

علیرضا کمالی: طرحی ایده و تدوین متن اصلی مقاله.
هوشنگ ظهیری و منصور شریفی: همکاری، راهنمایی و مشاوره در نگارش مقاله.
نویسندگان نسخه نهایی را مطالعه و تأیید نموده و مسئولیت پاسخگویی در قبال پژوهش را پذیرفته‌اند.

References

1. Mobaraki O, Soltanzadeh R. Assessment and Evaluation the Level of Women's Social Security in Urban Spaces (case study: Ahar city). *Journal of Safe City*. 2020; 2(8): 33-47. [Persian]
2. Imani B, Kanooni R, Habibzadeh A, Moslemi A. Measuring Sense of Social Security in Urban Areas (Case study: Ardebil city). *Journal of Police Geography*. 2015; 3(10): 1-34. [Persian]
3. Saei A, Shahbazi Z, Mobaraki M. Sociological Analysis of the Sense of Security among Arak Citizens. *Social Development & Welfare Planning*. 2014; 5(20): 43-68. [Persian]
4. Colabi AM. Investigating the Role of Social Security in Creating Shared Value in Social Medias. *National Security*. 2022; 12(43): 373-398. [Persian]
5. Beetsma R, Komada O, Makarski K, Tyrowicz J. The political (in) stability of funded social security. *Journal of Economic Dynamics and Control*. 2021; 133: 104237.
6. Adebayo GO. Counter-radicalization policies and policing in education: Making a case for human security in Europe. *Heliyon*. 2021; 7(2): 1-8.
7. Wood B, Chirhart AS, Clark KA. *Georgia Women: Their Lives and Times*. Athens: University of Georgia Press; 2009.
8. Stanley CA, Haynes C. What have we learned from critical qualitative inquiry about race equity and social justice? An interview with pioneering scholar Yvonna Lincoln. *The Qualitative Report*. 2019; 24(8): 1915-1929.
9. Eskandari H, Dash Karimi Y, Hojati A. Identifying the Effective Factors of Public Welfare Governance with a Social Justice Development Approach: A Qualitative Research. *Iranian Journal of Educational Society*. 2022; 7(2): 299-308. [Persian]
10. Heydari V, Saeb S. Explanation Social Justice Relationship and Sense of Social Security in the Rural Areas, Case Study, Ardabil County. *Regional Planning*. 2020; 9(36): 67-82. [Persian]
11. Jafari K, Mesgarzadeh S, Mirzakhani M. Influential factors on Social Security among citizens of Tabriz. *Sociological Studies*. 2018; 11(38): 61-83. [Persian]
12. Zareivand L, Ghodrati S, Arfaei Moghadam A. The study of social indifference and related social factors; Case Study: Hakim Sabzevari university students. *Social Problems of Iran*. 2020; 11(2): 125-152. [Persian]
13. Alizadeh Aghdam MB, Kalthornia Golkar M, Kalthornia Golkar M. The Prediction of the Social Health Based on Social Justice with the Mediation of Social Indifference among Citizens of Tehran. *Akhlaq-i zīstī*. 2023; 12(37): 1-16. [Persian]
14. Seyedin N, Adhami A, Khademian T. Recognizing Social Indifference and Factors affecting it (Case Study: Students of Islamic Azad University of Tehran). *Islamic Life Journal*. 2022; 5(4): 747-762. [Persian]
15. Safiri K, Hojati Kermani S. Sociological investigation of social indifference in Tehran. *Cultural Studies and Communication*. 2020; 16(60): 123-144. [Persian]
16. Feli J, Gorji A, Sepahcheshm M, Ehsanifar M. Feeling of social security and factors related to it among working women in Sari Municipality. *Intelligence and Criminal Research Journal*. 2018; 52(13): 73-92. [Persian]
17. Mosallinejad A, Piltan F. Social factors effecting on sense of social security Case Study: Female students in Jahrom universities. *Sociological Studies*. 2014; 7(22): 109-122. [Persian]
18. Vosoughi A, Zahiri H, Sharbatian Y. Explaining the security and sense of social security of female heads of the household with a focus on cultural and social capital (Case Study: Women covered by the Imam Khomeini Relief Committee (RA) and Tehran City Welfare Organization in 1400). *Quarterly Journal of Woman and Society*. 2023; 4(53): 163-176. [Persian]
19. Afshani S, Javaherchian N. Explanation of relationship between Social alienation and vandalism among the high school students and Junior in Yazd. *Strategic Research on Social Problems in Iran*. 2016; 5(2): 1-24. [Persian]
20. Riahi M, Eskandari S, Hakiminya B. A Study of the Relationship between Media Consumption and Feeling of Justice among the Students of Mazandaran University. *Journal of Applied Sociology*. 2018; 29(3): 1-18. [Persian]
21. Ghafourypour M, Shamerizi SH, Khajehpour K. Social justice and its role in social security from the perspective of the Qur'an and Islamic traditions. *Ethical Research*. 2021; 12(2): 236-246. [Persian]
22. Niknam A. Examining the relationship between social justice and professional security of employees with the mediating role of workplace violence. *Studies of Psychology and Educational Sciences*. 2022; 4(36): 1-10. [Persian]

23. Faraji Z, Ebrahimifar J, Abdolahi M, Ebrahimifar E, Abdolahi Z. Realization of social justice approach from view point of the Holy Quran and narratives. *Journal of Humanities Islamic Sciences*. 2020; 6(22): 19-26. [Persian]
24. Safarian M, Ashami A, Moradi A. A study of the relations of social Health and social Happiness to social Apathy of youth: A study of the city of Kermanshah. *Urban Sociological Studies*. 2019; 9(31): 175-208. [Persian]
25. Hoseyni Hajibakandeh SA, Vakili N, Tofigheyan AH. Study of Correlation between lifestyle and social alienation of youth. *Social Research*. 2016; 8(31): 79-104. [Persian]